

Vore ældre synes de har det meget godt

DANMARKS ældre mennesker synes at være mere tilfredse med tilværelsen og økonomien end deres jævnaldrende i England og USA. I intet af de tre lande er den ensomhedsfølelse blandt ældre, der tales så meget om, særlig udpræget. Deres helbred er også bedre end almindelig antaget.

■ Sociologer i Danmark, England og USA har foretaget en sammenlignende undersøgelse af ældre menneskers vilkår i de tre lande. Den er i virkeligheden et opgør med de fordomme (stereotyper) og myter, der er så udbredt. Vi er tilbøjelige til at sige, at sådan og sådan er det at være gammel — ofte med en let gysen. Vi ved blot ikke rigtig, hvad vi taler om.

Over 1000 ældre i hvert land har fået deres forhold undersøgt. I Danmark har arbejdet været ledet af Socialforskningsinstituttets direktør, HENNING FRIIS, og to andre sociologer, POUL MILHØJ og JAN STEHOUEVER. Først til sommer foreligger den officielle rapport om undersøgelsen, men i denne artikel fortæller om en række af de »misforståelser« og »fordomme«, undersøgelsen har afsløret.

Ensomheden

FORDOM NR. 1: De fleste ældre mennesker i alle tre lande er isolerede og ensomme.

FORDOM NR. 2: Det skyldes i høj grad, at børnene, efter de er rejst hjemmefra, kun har ringe forbindelse med forældrene eller andre familiemedlemmer.

I de tre lande lever tre fjerdedele af de ældre par alene — og halvdelen af de enlige ældre gør det, 80 pct. af alle ældre har børn.

I England bor 42 pct. af ældre med børn sammen med disse, i USA 28 pct. og i Danmark 20 pct. De fleste ældre bor altså alene.

Men 80 pct. af dem har mindst et barn inden for en halv times rækkevidde. To tredjedele har set mindst et barn inden for de sidste 24 timer. Kun 6 pct. af de danske

og engelske ældre og 10 pct. af de amerikanske har ikke set et barn den sidste måned. Men mange af dem har haft forbindelse med søskende eller andre pårørende.

Blandt de barnløse ældre har over halvdelen set søskende eller andre pårørende inden for den sidste uge. I alle tre lande sagde 4 pct. af de ældre, at de ofte føler sig ensomme, mens 12 pct. sagde, at de føler sig ensomme af og til.

Alt i alt: Selv om de fleste ældre bor alene, er det kun et lille mindretal, der er isoleret og føler sig meget ensom.

Helbredet

FORDOM NR. 3: De fleste ældre har dårligt helbred.

Undersøgelsen omfatter kun ældre, der bor hjemme. Svage, der bor på institution, er ikke med. Alligevel er langt flere ældre sengeliggende i deres hjem end på institutioner, selv om kun 10 pct. af de hjemmeboende er sengeliggende eller ude af stand til at forlade hjemmet. 80 pct. kan gå uden besvær. Halvdelen af de danske og engelske ældre og to tredjedele af de amerikanske føler sig i »form«. Kun 30 pct. har været syge i sen-gen inden for det sidste år.

Fordom nr. 3 kan altså ikke bekræftes. De fleste mellem 65 og 75 år er stadig aktive. Men derefter går det ret hurtigt med svækkelsen.

Brug for lægen

FORDOM NR. 4: På grund af forskel i de sociale systemer får de ældre i Danmark og England mere læge- og anden hjælp end deres jævnaldrende i USA.

Det bekræftes ikke af under-

Sammenlignende samfundsvidenskabelig undersøgelse i de tre lande gør op med en række almene misforståelser

Af KURT SØRENSEN

Mere tilfredse end deres jævnaldrende i England og USA

spørgelsen. I hvert fald er der ingen klar forskel i den brug, de ældre gør af lægen og anden hjælp. Kun 2 pct. af de danske ældre havde haft forbindelse med lægen inden for den sidste måned — mod 34 pct. i England og 30 pct. i USA.

11 pct. af de danske ældre havde været på hospitalet inden for det år — mod 8 pct. i England og 13 pct. i USA! En tredjedel af de ældre i alle tre lande havde overhovedet ikke set lægen inden for det sidste år eller endnu længere.

Vi har pralet

FORDOM NR. 5: Væsentlig flere danske ældre er på institution end i England og USA.

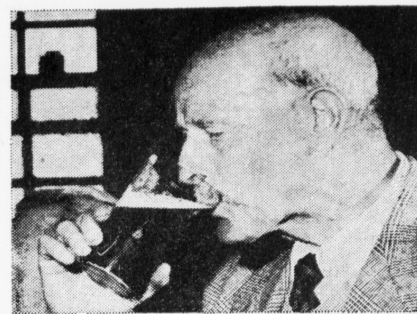
53 pct. af Danmarks ældre er på institution — og 3,6 pct. af Englands og 3,7 pct. af USA's.

Selv om Danmark ligger højere end de to andre lande, udgør 5,3 pct. ikke noget stort tal. Når det indtryk er så udbredt, at vi anbringer vore ældre i institution, alderdomshjem, plejehjem osv., skyldes det sandsynligvis, at vi i mange år har »pralet« med vore alderdomshjem. Resultatet har været, at mens man fra mange lande tager på studierejse til Danmark for at se vore berømte alderdomshjem, er man i andre lande forarget over at høre, at unge danskere tvinger deres forældre på institution!

Fattige ældre

FORDOM NR. 6: De fleste ældre lever i fattigdom. Men fattigdommen er større i USA og England end i Danmark.

Undersøgelsen viser, at de ældre ikke udgør nogen ensartet gruppe. De fleste af dem i alle tre lande har indtægter ved siden af pensio-

Over halvdelen af de ældre englændere mener, at deres økonomi er forringet. Men et glas »stout« i pub'en under denne gentleman sig selv.

nen fra staten. Kun en femtedel af Danmarks ældre er helt afhængige af folkepensionen. I England og USA er en tredjedel helt afhængige.

Gennemsnitsindtægten for ældre er i forhold til den gennemsnitlige indtægt i industrien i de tre lande:

■ ZEGTEPAR: Danmark 52 pct. — England 47 pct. — USA 52 pct.

■ ENLIGE MÆND: Danmark 32 pct. — England 23 pct. — USA 26 pct.

■ ENLIGE KVINDER: Danmark 30 pct. — England 23 pct. — USA 18 pct.

Man har søgt at finde ud af, hvor mange ældre der lever under »eksistensminimum«, der dog er et meget elastisk begreb. I USA satte man i 1961 grænsen ved 1800 dollar (ca. 13.500 kr.) for ægtepar og 1300 dollar (9000 kr.) for enlige. Under dette minimum lå 30 pct. af USA's ældre ægtepar, 47 pct. af de enlige mænd og 60 pct. af de enlige kvinder.

I England satte man bundgrænsen ved knap 6000 kr. for ægtepar og knap 4000 kr. for enlige. 23 pct. af ægteparrene, 29 pct. af de enlige mænd og halvdelen af de enlige kvinder lå under denne grænse.

I Danmark ligger — når man overfører den engelske standard — 29 pct. af ægteparrene, 16 pct. af de enlige mænd og 12 pct. af de enlige kvinder under grænsen.

Undersøgelsen bekræfter ikke helt fattigdomsteorien. Men et anset antal ældre i USA og England lever under fattigdomsgrænsen — særligt enlige kvinder. Det ser ud til, at de har det bedre i Danmark. Navnlige forskellen blandt de tre landes enlige kvinder er bemærkelsesværdig.

Man har spurgt de ældre om de mener, at deres økonomiske situation er værre nu, end da de var 55-60 år. I England svarede 51 pct. ja, i USA 34 pct. — men i Danmark kun 17 pct. af de spurgte.

Vi arbejder længere

FORDOM NR. 7: De fleste ældre vil gerne arbejde, men kan ikke få lov på grund af en negativ holdning over for ældre i industrien og på grund af bl.a. fast pensionsalder.

Kendsgerningen er, at mange ældre mænd arbejder efter, at pensionsalderen er indtrådt. Den er 65 år i England og USA, og 67 i Danmark.

I USA arbejder 32 pct. af de ældre mænd, i England 28 pct. og i Danmark 33 pct. I USA og Danmark er endda 15 pct. af mændene over 80 år stadig aktive. Når danskerne arbejder længere end amerikanerne og englænderne, skyldes det dels højere pensionsalder, dels at vi har forholdsvis flere landmænd.

Danskerne er mindre tilbøjelige til at fastsætte en alder, da man skal trække sig tilbage. Kun 20 pct. af de danske ældre tvinges bort af alder, mod 35 pct. i England og USA.

Den almindeligste grund til at »gå af« er dog svigtende helbred, heri medregnet »for trættende arbejde«. Denne grund angiver 57 af de ældre danskere og 45 pct. af de ældre englændere og amerikanere.

Kun de færreste ældre mænd ønsker at komme i arbejde igen. I Danmark 10 pct., i England 20 pct. og i USA 26 pct. Påstanden om, at de ældre udgør en arbejdskraft-reserve synes derfor ikke beviset — nærmest tværtimod.

EN JOURNALIST FIK EN IDE - OG VERDEN FIK ET MÅNEBILLEDE

Stort engelsk dagblad slog den samlede Sovjetunion med et døgn i kølbet om det første månebillede

■ Det var verdens mest fantastiske pressefoto, AKTUELT bragte på sin forside lørdag den 5. februar. For billedet af, hvordan Månen ser ud på kun to meters afstand, kan med rette kaldes et pressefoto.

Billedet blev sendt fra den sovjetiske »Luna 9«, der gennemførte verdens første bløde landing på Månen. Det engelske Jodrell Bank-observatorium kunne høre bip-bip-signalerne. Men initiativet til at få et billede ud af dem kom fra det store engelske blad »Daily Express' billedredaktion. »Man må kunne fange det med et telefoto-udstyr«, mente en af journalisterne.

Så gik bladetets stab i gang. Jodrell Bank blev kontakten og

sagde ja til forslaget. Fra Manchester startede man mod Jodrell Bank med en transportabel telefoto-modtager — et kompliceret apparat til 20.000 kroner. Men den var ikke nok. Den kunne ikke selv oversætte signalerne, for de kom på FM-bånd og ikke på AM-bånd.

Klokken 14 startede en bil fra bladet i London med en konverter, der kunne omsætte fra FM til AM. Klokken 18 mødtes vognen fra London med vognen fra Manchester, der havde fire mand med — to teknikere og to journalister.

Klokken 19 kørte bilerne op foran Jodrell Bank. Opstillingen af apparaterne begyndte med det samme. Videnskabsmænd og forskere var lige ivrige. Klokken 22 kørte man båndoptagelser af tidligere signaler fra »Luna 9« ind i telefoto-modtageren. Resultatet: Ingen ting.

Så begyndte forskerne for alvor at hjælpe med. De beregnede »Luna 9«-kameraets særlige egenskaber på basis af de signaler, man allerede havde hørt.

To teknikere ankom fra Manchester som forstærkning.

Og så ventede man på Månen. Klokken 4 om morgenen stod den klart på himlen.

■ Klokken 4.20 modtog man billederne direkte. Det første blev kørt gennem telefoto-apparatet — kopien blev fremkaldt og skyllet ud på observatoriets herretoilet. Men det blev modtaget med en smule skepsis.

Så forstørrede man den: Fantastisk, udbrod en af forskerne. Det, man havde troet var månebjerge, var i virkeligheden småsten — billedet var tydeligvis taget kun et par meter over måneoverfladen.

Og billedet gik ud over verden — men med en ret i første omgang for »Daily Express«.

For første gang så menneskeheden, hvordan der så ud på det nærmeste himmellegeme — takket være astronomerne, men især takket være en flok kvikke fotografer, der først fik ideen, og så i hast fik tilpasset deres daglige udstyr, så det kunne bruges i en opgave af interplanetarisk format.

Et helt døgn senere offentliggjorde Sovjet selv sine første billeder. Teknisk bedre. Men nyheden løb »Daily Express' med.

LEKSIGALT

Arvesynd: Når aføde ikke efterlader så meget som en klink.

Blondine: Pige, der lige har været hos frisøren.

Dampbad: Virker alankende, men er det ikke.

Etageseng: Gor det lige så svært at komme op om atten som om morgenen.

Fredskonferencer: Noget, men ligefrem slås for at komme til at afholde.

Græftegravere: Folk, man virkelig regner med. Mest i regnebøgerne.

Husven: Kan lave et klædeskab om til et jalouiskab.

Ladegreb: Høtyv.

Måneskinsture: Får manden til at sige en hel masse, som hun mener, at han mener.

Opsparing: Penge, man sparer op, mens deres værdi går ned.

Papirkniv: Specialværktøj for anmeldere. Bruges til at skære bøgerne op og forfatterne med.

Rodtegn: Læderjakke.

Skibsfjællighed: Kaptajns-kahyt.